

El Projecte de Conservació de l'Annapurna, pioner al Nepal

Ecologia al sostre del món

El turisme, cada cop més massiu, que busca al Nepal el contacte amb les muntanyes més altes de la Terra, comença a causar problemes ecològics en aquest país asiàtic. Els *ecotrekkings* i els projectes conservacionistes com el de la zona de l'Annapurna, en són algunes solucions.

El Regne del Nepal és un dels països del món amb més diversitat biològica. Amb una superfície lleugerament superior al doble de la dels Països Catalans, i situat entre la serralada de l'Himàlaia i les planes del Ganges, hi trobem els més grans desnivells de la Terra, des dels escassos 60 metres d'altura sobre el nivell de mar de les planures del Terai, fins als 8.848 metres de l'Everest. 7.000 espècies de plantes superiors, 860 d'ocells, 200 de mamífers...; aquestes són algunes de les xifres de la impressionant varietat de vida del Nepal, encara un autèntic paradís.

Però aquest país és també un dels més pobres del món. Els nepalesos tenen una renda per càpita de 180 dòlars anuals i l'ONU els atorgava, al 1991, un Índex de Desenvolupament Humà que els situa en el lloc 145 dels 160 països membres. L'ONU mateixa ha alertat que aquesta situació de pobresa fa que hi hagi un

risc extrem de crisi ecològica.

Un dels exemples dramàtics d'aquesta crisi han estat les darreres inundacions causades pel monsó al mes de juliol, en què van morir unes 3.000 persones. El punt d'atenció se centra en la deforestació, que disminueix la capacitat del sòl de retenir aquestes grans precipitacions i augmenta l'erosió, amb la qual cosa creix també el perill: grans esllavissades, sediments que cobreixen conreus, pobles, embassaments, etc. Un altre cas és, precisament, el curullament de l'embassament que serveix per a proveir electricitat a la capital, Katmandú: es calcula que serà inoperant d'aquí a dos o tres anys, amb la qual cosa, al marge del col·lapse que pugui representar, tornarà a augmentar la pressió sobre els escassos boscos dels voltants.

La deforestació és causada bàsicament per la necessitat de llenya i afecta principalment els vessants més baixos de l'Himàlaia i muntanyes mitjanes (Siwa-

liks), que són també les més densament poblades. Cada any es perd un 3% de bosc al Nepal. Les autoritats han elaborat un pla de reforestació per tal que a l'any 2010 es cobreixin de forma autosuficient les necessitats futures de llenya. El problema és el cost, 1.740 milions de dòlars, que el Nepal mai no podrà pagar tot sol.

El turisme és el sector econòmic amb més desenvolupament al Nepal. Prop de 270.000 turistes visiten anualment aquest país, a un ritme creixent del 17% aquests darrers anys. L'any 91, 70.000 d'aquests turistes no es limitaren a visitar les ciutats, ans efectuaren una ruta a peu per apropar-se a les somniades muntanyes himalaïanes: els famosos *trekking* o *trescs*. Però, a més de divises, els trescs també porten problemes ambientals. Es calcula que un sol excursionista a la regió de l'Everest "consumeix" entre 6 i 7 quilos de llenya diaris, incloses les seves necessitats i les de tot l'equip de portadors. Les expedicions alpinistes, per la

Multitud de nous refugis i allotjaments s'hi han anat construint amb la mateixa rapidesa que desapareixien arbres i boscos, fins i tot els valuosos boscos de rododèndrons gegants.

Al 1986, després d'una directiva del rei Birendra, es va aplicar un projecte que ha fet història en el camp de la conservació de la natura: el Projecte de Conservació de l'Annapurna (ACAP). L'ACAP és un nou concepte de protecció de zones naturals; més flexible que no un parc nacional, incorpora tradicions locals i és dissenyat sota la premissa de la múltiple utilització del sòl. L'ACAP organitza i forma uns comitès locals de gestió, que són els qui decideixen la política d'allotjament, explotació forestal, energia, sanitat, etc. El personal de l'ACAP es distribueix pels pobles de la zona i les oficines centrals són al poble de Ghandruk, a dos dies de camí de la carretera més a prop. La seva funció prin-

cipal és l'educació, sempre amb la premissa ambiental, però amb l'objectiu principal que els habitants locals es desempalleguin per ells mateixos: tenen escoles d'adults (el 95% són dones), fan cursos de restauració per als qui treballen als albergs, organitzen viviers i plantacions d'arbres, dissenyen i promouen energies alternatives, com ara fogons de combustió eficaç, escalfadors d'aigua, petites centrals hidroelèctriques, restauren camins, instal·len proveïdors d'aigua potable, i un llarg etcètera. Moltes iniciatives són dutes a la pràctica per grups de dones, que, com sol passar al món subdesenvolupat, són la base de l'economia local. L'ACAP els ajuda financerament, però sense regalar-los res: una mica d'esforç individual és la millor garantia que la gent respecti i aprecii aquestes millores.

Com diu el seu director, el doctor Chandra P. Gurung, originari de la zona i for-

Plaques solars al poble de Ghandonk (Annapurna).

M. RAFA

seva part, deixen una mitjana de 400-500 quilos de deixalles.

Afortunadament, això comença a canviar, si bé lentament. Una majoria d'alpinistes i d'empreses dedicades al tresc són conscients de la situació. Pel gener de 1992 l'Associació d'Alpinisme del Nepal (NMA), l'Associació d'Agències de *Trekking* del Nepal (TAAN) i l'Associació de Salvament de l'Himàlaia (HRA) van celebrar a Katmandú un congrés internacional d'*ecotrekking*, d'on va sortir un decàleg de normes, conegut per Declaració de Gokarna sobre *Ecotrekking*. Les bàsiques són: cuinar amb fogons de querosè o gas; utilitzar i promoure latrines a tots els recorreguts; abandonar els campaments sense deixalles no biodegradables i cremar o enterrar la resta; tractar amb respecte els habitants nadius, els portadors i les seves tradicions i creences. Algunes agències ja han començat a aplicar taxes verdes per cobrir les despeses suplementàries d'eliminació de residus, programes de replega d'escombraries, a equipar decentment els portadors, etc.

Un dels llocs on es poden observar els canvis positius d'aquesta nova mentalitat és a la regió de l'Annapurna. És la zona més visitada pels excursionistes (uns 36.000 turistes i uns 30.000 portadors anualment), i una de les més riques en vida salvatge i biodiversitat. Aquest flux ha portat canvis profunds als 40.000 habitants de la zona —de les ètnies gurung, newari, magari, thakali, manangi i tibetans refugiats—, i també per a l'entorn natural.

Pagesos prop de Bahundanda (vall del Marsyangdi, Nepal).

M. RAFA

Yak pasturant en una zona cremada.

M. RAFA

mat als Estats Units: "Després de tot, què és la conservació, si no és per a la gent?" El fet és que les tècniques clàssiques de conservació mitjançant la prohibició i la guarderia (pensem que en altres parcs nacionals del Nepal, com el de les selves de Chitwan, hi ha 800 militars que vigilen el parc sotjant els habitants propers i els furtius), han estat substituïdes amb èxit; ara ja no hi ha pràcticament caça furtiva a l'Annapurna (els comitès locals denuncien i sancionen els seus propis habitants); s'ha declarat una moratòria de dos anys en la tala d'arbres, i ja no hi ha permisos de talar arbres per a construir nous refugis. I una novetat: també eduquen els turistes que visiten la zona, perquè siguin els primers a respectar les normes i a utilitzar pràctiques de menor impacte ambiental.

Miquel Rafa